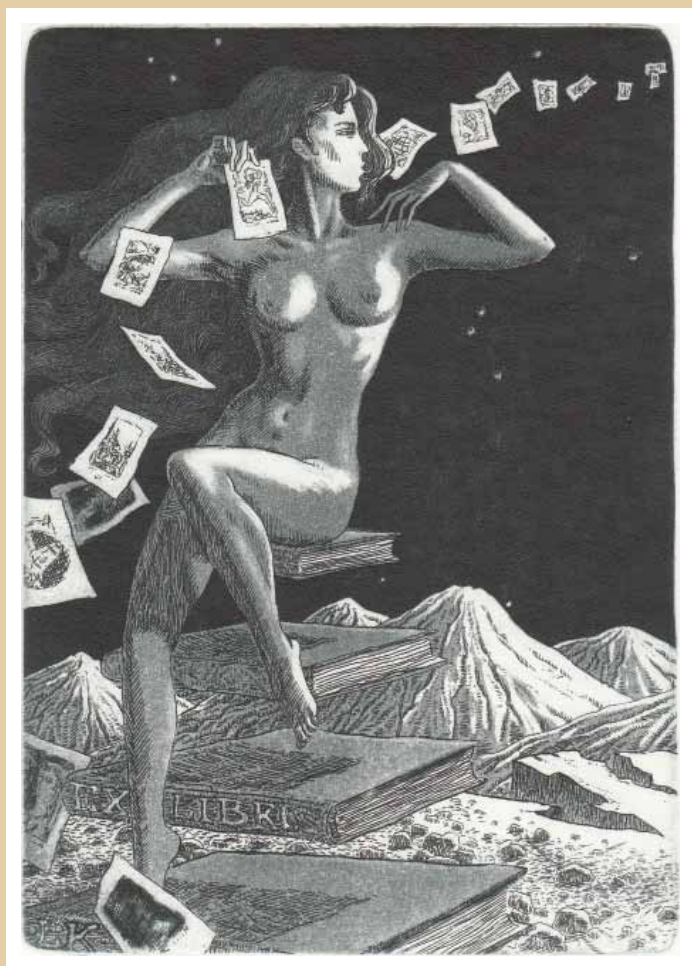

4/2019

KNIŽNÍ ŽNIAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

GENNADIJ ALEXANDROV SEDMDESÁTILETÝ

Ke svým sedmdesátým narozeninám si malíř a grafik Gennadij Alexandrov nadělil překrásnou výstavu s názvem **Jsi mě pokušení** v Galerii Solidet ve francouzské ulici 149/24 v Praze. Vernisáž, která

Gennadij Alexandrov, Šumperk, 2017

se konala 16. října 2019, zahájila výstavu 123 grafických děl ze série ilustrací Bible, na kterých Gennadij neúnavně pracuje.

Pozvánka na výstavu

Celkem již vytvořil 215 grafických listů velikosti 280 × 120 mm v technice suché jehly s akvarelem; ke Starému zákonu je to 134 ilustrací a k Novému 81. Je to výsledek jeho pětileté práce, vzácné jak vynikajícím grafickým zpracováním, tak nízkým počtem tisků; tiskne pouze po pěti výtiscích z každé grafické desky. Výstava trvala do 12. listopadu 2019.

Gennadij Alexandrov, C3+C5, 2009

V roce 2016 natočila Česká televize zajímavý dokument o G. Alexandrovovi, který je přístupný na internetové adrese <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1131721572-babylon/416236100152016>. Dozvídáme se zde o vynuceném stěhování rodiny kvůli zdraví syna Arťoma v jeho třech letech ze sibiřského Omska na transsibiřské magistrále, kde se Gennadij Alexandrov 6. 9. 1949 narodil a vystudoval zde fakultu umělecké grafiky na pedagogické škole, do Novorossijska, města na pobřeží Černého moře s příznivým přímořským klimatem oproti sibiřskému vnitrozemskému. V období sovětské perestrojky jezdil pak za svojí sestrou do Československa; cesty spojoval s výtvarnou uměleckou tvorbou. V roce 1993 se s manželkou Oljou a synem Arťomem stěhoval podru-

hé, tentokrát do České republiky, a našel nový domov v Lysé nad Labem. Jako důvod tohoto rozhodnutí v dokumentu uvádí, že se v Rusku necítil svobodný a velmi si cení občanské a umělecké svobody v České republice.

Svá první exlibris vytvořil v roce 1982, členem SSPE se stal v roce 2003 a okamžitě našel mezi sběrateli své přízniv-

Gennadij Alexandrov, C3+C5, 2005

ce, takže vytvářel ročně kolem dvaceti pěti exlibris pro české i zahraniční objednatelé. Podle soupisu jeho exlibris z roku 2010, který vydal SSPE, jich do té doby vytvořil 136 kusů; další pak vytvářel v následujících letech. Rovněž počet jeho novoročenek, které tvořil pro sebe a několik pravidelných objednavatelů, je značný; uplatňoval zde s velkým zau-

jetím zasněžené městské motivy oživené postavami, např. trojicí sv. Mikuláš, anděl a čert. Pokud se týká grafických technik, převažuje v jeho tvorbě lept, často v kombinaci s akvatintou. U exlibris na své jméno, kde využívá groteskní a satirické motivy, využívá obvykle techniku dřevorytu či linorytu, kteréžto grafické techniky nejlépe vyhovují vyjádření jeho myšlenky či záměru. V letech 2012 až 2014 vytvořil cyklus 20 volných grafik jako parafrázi na malířská díla 19 nejvýznamnějších světových malířů, v němž jedinečně vystihl autorské rysy jejich tvorby. Vytváří rovněž větší volné grafické listy, často s motivem ženského aktu. Mimo svoji grafickou tvorbu, kterou k naší lítosti hodlá snad opustit, je Gennadij především skvělým malířem. Z existenčních a humánních důvodů připojil ke své umělecké činnosti zaměstnání pečovatele v Domově Na Zámku Lysá nad Labem. Sám k tomu říká: „Když přišla v roce 2007 krize, přestal být o obrazy zájem. Aspoň o ty, které jsem chtěl tvořit. Měl jsem na výběr, buď se přizpůsobím zájmu trhu a budu malovat tak říkajíc na objednávku, nebo se podívám po jiné práci a zůstanu svobodný. Zvolil jsem svobodu.“

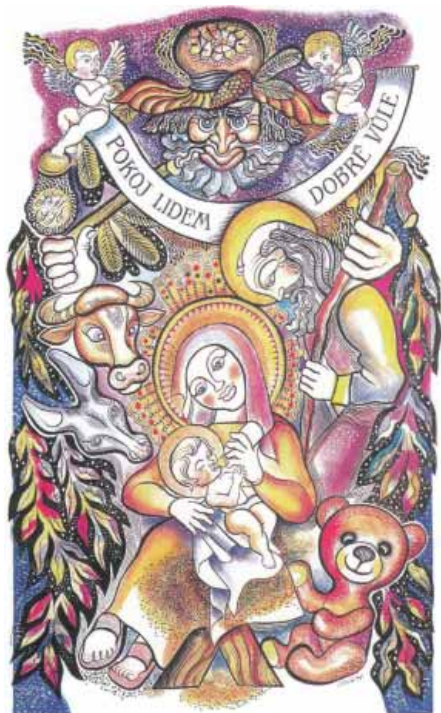
Přeji Gennadiji společně se všemi obdivovateli jeho grafického díla mnoho dalších uměleckých úspěchů s tematickým zaměřením, které je blízké jeho duši.

Jan Langhammer

JOSEF LADISLAV JÍCHA OSLAVUJE V PLZNI VÝSTAVAMI

International man of the year 1999, člen Unie českých spisovatelů, Sdružení výtvarníků ČR a SSPE (od roku 1981), plzeňský malíř, grafik, ilustrátor, propagační grafik a spisovatel Josef Ladislav Jícha,

alias vodník Pepino, narozený 7. listopadu 1934 v Plzni, oslavil velkolepou sérií výstav v mnoha plzeňských sálech své

Josef Ladislav Jícha, Rokycanský betlém, P7

osmdesáté páté narozeniny. Všim jsem byl rád, je možno parafrázovat podle Knihy veršů Jana Nerudy život a uměleckou činnost J. L. Jíchy, a právě tyto jeho umělecké etapy byly představeny v menších celcích na plzeňských výstavách: kresby a koláže pro dětské knihy, obrazy, litografie architektury, tradiční modrobílé motivy, propagační plakáty, kresby pro Městskou charitu Plzeň, kolorované kresby pro komponovaný pořad z poezie J. L. Jíchy Adam a Nana, kresby pro knihu veršů J. L. Jíchy Milosrdnatě, litografie, kresby s námětem zvěrokruhu a kresby vtipů, např. pro Dikobraz.

Škoda, že zatím nebyla vystavena ve větším celku litografická exlibris a betlémy, např. Českotřebovský železniční betlém. Laskavý humor propojuje veškerou jeho uměleckou tvorbu, prostupuje celým jeho životem a vyzařuje z každého jeho proslavu. Každá z mnoha vernisáží byla

Josef Ladislav Jícha, L1, 1984

po přítomné příjemným zážitkem jak po stránce umělecké, tak společenské. Je potěšující, že výstavy budou pokračovat i v roce 2020. Všechny výstavy připravuje dcera J. L. Jíchy paní Mgr. Martina Malecová se svým manželem Petrem Malecem a dalšími členy rodiny. Mezinárodního uznání jeho tvorby exlibris se J. L. Jíchovi dostalo zařazením do známé portugalské exlibristické encyklopedie Artura Maria da Mota Miranda, a to dokonce dvakrát.

Připomeňme si vánoční a novoroční čas textem J. L. Jíchy z roku 1998: *Kdo by neměl rád nejhezčí tajnosnubný příběh o tom, kterak se Bůh stal člověkem. Je v něm tetelivé světlo a teplo člověčiny. Chlév – chrám vznešené prostoty, bez-*

Tak to vymyslel můj přítel Jan Joza, nádražák každým coulem, jemuž není nic lidského cizí. A já to pokorně zaznamenal. Hrajte si také! Pokud si hrajeme, plníme svá přání sobě i druhým. A jsme šťastní, veselí a také věčně mladí – jako Ježíšek a jeho Vánoce.

Jan Langhammer

Literatura

Josef Jícha. In *Encyclopaedia bio-bibliographical of the art of the contemporary ex-libris*, Vol. 6, 1988.

Josef Ladislav Jícha. In *Contemporary international ex-libris artists*, 18, 2014.

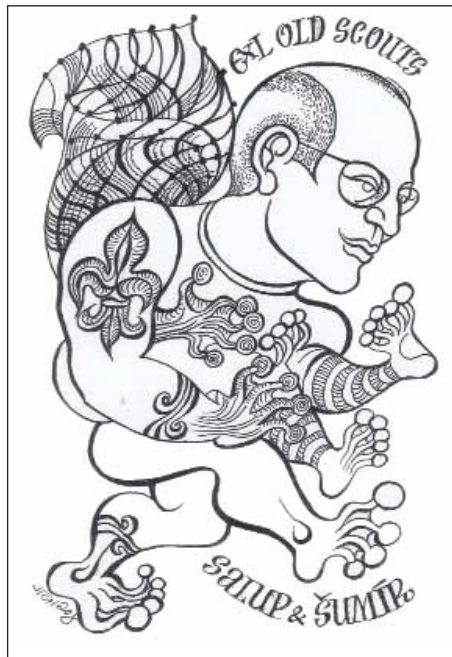
Josef Jícha. In LANGHAMMER, J. *Soupisy exlibris třinácti plzeňských autorů*. Plzeň: Státní vědecká knihovna v Plzni, 2000.

JÍCHA, J. L. *Vzpomněnky*. In *Knižní značka* 4/2014, s. 114–117.

LANGHAMMER, J. *Josef Jícha, malíř a grafik*. In *Knižní značka* 4/2009, s. 97–99.

LANGHAMMER, J. *Josef Ladislav Jícha*. List slovníku tvůrců exlibris, Praha, SSPE 2018.

<http://jicha.wz.cz/> Josef Ladislav Jícha. Částečný průřez dilem.

Josef Ladislav Jícha, CRD, 2008

prostřednost dětství. Probouzí ve mně vzpomínku na babičku, která s jistotou prohmatne své kravičce pevné struky plné mléka.

Vzpomínku na chvíli, kdy jsem jako chlapec obkresloval v uctivém pokleku před krámkem papírníka pana Kubičky Alšův betlém. Je tam koloběh zvonění slunovratu, které zas „...táhne nad závějí a v dálce tiše zaniká...“. Korytka jeslíček, podobné geometrii životních křížů i rakví. Jistota dobrých přátel, kteří nezapomenou nadělit něco i Ježíškovi, třeba mašinku. Proč by si také on nemohl hrát?

PODĚKOVÁNÍ SPOLUPRACOVNÍKŮM, LETOŠNÍM JUBILANTŮM

Je mojí milou povinností poděkovat svým spolupracovníkům, kteří přispívají k udržení dobrého jména našeho stoletého spolku. Připomenutí jejich data narození by mělo vyprovokovat mladší členy našeho spolku k rozhodnutí navázat s novým elánem a zájmem o budoucnost našeho spolku na jejich dosavadní obětavou práci pro náš spolek.

Paní **Mgr. Jarmila JANKŮ** oslavila své významné jubileum 22. září 2019 a měli jsme možnost se s ní sejít na sjezdu SSPE letos v Českém Krumlově. Přináší nám

zprávy o sběratelství exlibris v Brně, kdy-
si významném centru exlibris zásluhou
takových osobností, jako byli sběratelé
Mojmír Helcelet a Mirko Riedl a tvůrci
exlibris František Bílkovský, Petr Dilling-
ger, Antonín Odehnal a mnoho dalších.

Hana Čápková, C3, 2011

V jejích člancích pro Knižní značku se
dovídáme o současném i minulém dění
v moravské metropoli. Je členkou SSPE
od r. 1997.

Podobné postavení má pro oblast Opav-
ska náš agilní člen pan **Ing. Jan HAVLÍK**
z Krnova, který 13. října 2019 oslavil 80.
narozeniny. Podporuje tamější výstavní
a publicistickou činnost v oboru knižní
značky, seznamuje nás ve svých člancích
s tamějšími tvůrci exlibris; naposledy
ve Sborníku SSPE 2019. Domnívám se, že
nevynechal žádný z našich sjezdů od roku
1987, kdy se stal členem SSPE, a vždy měl

krásné listy na výměnu. Seznámil jsem se
s ním na 26. kongresu FISAE v Chrudimi,
kdy byl již zkušeným sběratelem, a já za-
čátečníkem.

S panem **PhDr. Jiřím ORTEM** narozeným
14. 11. 1939, jsem se blíže seznámil na zá-

Ivan Baborák, C4, 2009

jezdu SSPE do Malborku v roce 2013 a do-
mluvili jsme se na spolupráci v redakčním
kruhu Knižní značky. Od té doby napsal
Jiří obrovské množství zajímavých od-
borných článků pro náš časopis, z nichž
vždy vyzařuje jeho láska k exlibris, gra-
fice a celé české výtvarné tvorbě. Vždyť
s výtvarnou kulturou spojil celý svůj život
jako dlouholetý člen a později předseda
ústecké sekce Klubu přátel výtvarného
umění a jako člen SSPE od roku 1982.

Pan **Jaroslav ŠTOREK** se zařadil mezi letošní osmdesátníky 25. listopadu 2019. Patří mezi významné osobnosti našeho spolku (člen od r. 1987) zejména pro svoji dokumentační činnost. Jeho webové stránky <http://storekhlinisko.cz/> mohou

Jan Hísek, C7, 2017

být vzorem pro ostatní. Dominují na nich tvůrci exlibris a novoročenek: Ivan Baborák, Jiří Bouda, Jaroslav Klápště, Vladimír Komárek, Petr Minka, Václav Pokorný, Karel Šafář a Miroslava Zychová. Měl jsem tu čest s ním spolupracovat na několika posledních soupisech, a to Karla Šafáře a Petra Minky.

Moje poděkování za spolupráci patří rovněž paní **Miroslavě WEISOVÉ**, která své významné životní jubileum oslavila 1. prosince 2019. Její velkou zásluhou je, že jsme mohli našim jubilantům v průběhu téměř dvaceti let posílat jako přílohu

ke gratulačnímu listu i nádherné grafické listy našich předních grafiků. Měla na starost vydávání a prodej grafických listů a souborů, a tak jsme spolupracovali po úmrtí Ing. Luďka Rubáše při sestavování nabídkových seznamů pro naše členy a na subskripčních listech nově vydávaných souborů exlibris. Její zásluhou jsme mohli obohatit své sbírky krásnými grafickými listy a soubory exlibris a spolek získal významný finanční přínos pro své aktivity. Členkou SSPE se stala v r. 2003.

Dovolte, abych se ještě vrátil k dřívějším letošním jubilantům, s kterými mě spo-

Jana Vacková, L1, 2019

juje Knižní značka a vydávání soupisů. Je to především můj dlouholetý přítel pan **Vladimír POSPÍŠIL** z Valašského Meziříčí, autor mnoha článků v Knižní

značce a neúnavný sestavovatel soupisů exlibris; oslavil 80. narozeniny 2. dubna 2019. Je to především jeho zásluha, že byly vydány v posledních letech soupisy exlibris Jiřího Brázdy, Güntera Hujbera, Jana Kavana, Jaroslava Mináře, Jany Ondrušové-Wünschové, Oldřicha Páleníčka a Vladimíra Šavla ml. Povzbuzující je, že naše spolupráce na soupisech pokračuje i v současnosti.

Mimo to je pan V. Pospíšil autorem mnoha článků v Knižní značce, ve kterých se vrací do minulosti či informuje o současných výstavách exlibris. Členem SSPE se stal v r. 1987.

Nemohu opomenout paní **Ing. Janu PARÝZKOVOU, CSc.**, z Lázní Bohdaneč, která se stala významnou autorkou článků v Knižní značce i ve Sborníku, třebaže do SSPE vstoupila nedávno, v roce 2017. Svě významné životní jubileum oslavila 26. května 2019. Je příkladem toho, že nikdy není pozdě začít s novou činností. Zajímá se především o starší exlibris významných autorů či osobností, která nachází v antikvariátech. Ve svých článcích se vrací hluboko do minulosti a dozvídáme se v nich o osudech, často tragických, majitelů či tvůrců exlibris. Připomíná nám to, co by nemělo být zapomenuto. Děkuji všem těmto letošním jubilantům za dosavadní spolupráci a doufám, že budeme moci ještě nějakou dobu spolupracovat, než nastoupí netrpělivě očekávaná „mladá garda“ obětavých psavců.

Pamatujme: ***Co není zapsáno, jako by nikdy neexistovalo!***

Jan Langhammer

DESET LET S AUKCÍ

Trocha historie nikoho nezabije

S nabídkou, abych převzal konání písemných aukcí, za mnou přišli Ing. M. Humplík a Ing. L. Rubáš někdy v březnu 2009. Ty písemné aukce dělal Ing. Rubáš od roku 1991 do roku 2009: tedy 18 let, zhruba čtyři aukce za rok, a kolik položek nabídkou prošlo, si netroufám odhadnout. Tehdy si účastníci aukce nevybírali podle obrázku, ale podle popisu. To jsem okamžitě odmítl s tím, že pokud bych aukci provozoval, musela by to být aukce s obrázky na internetu, a hned jsem dostal odpověď: Ano, souhlasíme a zařídíte to. Jak se internetová aukce rodila, jsem už popsal v článku *Tři roky s aukcí* ve *Sborníku pro exlibris a volnou grafiku 2012*. Podánilo se a 1. aukce SSPE se objevila 1. října 2009 na internetu na adrese www.sspe.cz, kde zpočátku byla jen aukce a teprve později se tato adresa

Hana Čápková, C3, 2017

stala zdrojem informací pro všechny členy SSPE.

Statistika je prý přesný součet nepřesných čísel

Ale ne u mne. Od počátku si vedu měsíční výsledky, které předkládám pravidelně vedení SSPE, a tak mi stačí jen sečíst jednotlivé měsíce za těch deset let a mohu vám říci, že celkem za těch deset let – správně za 10 ročníků, vyměnilo své vlastníky

Gennadij Alexandrov, C3+C5, 2010

19.173 položek. Ale jak víme, řada položek sestává z více kusů, a tak mohu s klidným svědomím říci, že se prodalo více než 20.000 malých grafických skvostů. Co se týče úspěšnosti aukce, statistika mi říká, že se prodá více jak 85 % nabízených položek, a to je, myslím, velmi dobrý výsledek. Celkem tržba za deset let činila 3 641 370 Kč, z toho do pokladny SSPE 364 137 Kč.

Kdo si hraje – nezlobí aneb Aukce je hra pro sběratele

Do aukce je v současné době přihlášeno asi 160 sběratelů, aktivních bývá v jednotlivých aukcích tak kolem čtyřiceti. Řada dražitelů je účastníky aukce již od prvních ročníků a stále je tato „hra“ baví a přináší jim vzrušení i uspokojení a zejména doplňuje a obohacuje jejich sbírky. Jejich sbírky obohatilo, jak jsem výše uvedl, asi 20.000

grafik. A těm sběratelům, kteří rozpouštějí své sbírky, nebo jejich pozůstalým přinesly i dobrý příjem. Ale zejména považují za důležité, že se ty grafiky po sběratelích dostaly opět mezi sběratele a nezmizely někde ve starém papíru.

Co je božího bohu, co je císařovo císaři, co je sběratelovo sběrateli aneb Co přinesla aukce Spolku?

Částka do pokladny Spolku vypadá vysoká, ale nesmíme zapomenout, že je to součet za 10 let. Potom už ta částka tak významná není, ale považuji za významné, že aukce přivedla do Spolku i řadu nových sběratelů (tipuji, že alespoň deset), kteří objevili na internetu aukci SSPE a později se z nich stali nadšení nebo alespoň ob-

Mikuláš Čacara, C3, 2019

časní sběratelé, kteří si nyní už objednávají exlibris na své jméno, ale občas se na aukci vrátí. A také nám jedna moudrá poučka říká, že aby vznikaly sbírky nové, musí sta-

ré zanikat. Zejména pro zachování sběratelských pokladů je aukce důležitá. Sběratelé se naučili hledat informace na adrese www.sspe.cz a rovněž tam informace pro ostatní umísťovat.

Koníček je často těžká práce, kterou by člověk nedělal, kdyby si jí měl vydělávat na živobytí aneb Co přinesla aukce mně?

Mnoho hodin práce s milovanými ručně tištěnými papírky, která mi dává zapomenout, že jsem v důchodu, a řadu zážitků při zkoumání nabízených grafik

Katarína Vavrová, C3. 2002

a sledování dražitelů. Ale je to i mnoho práce, která už mne tak „nebere“ – přemísťování připravených položek na internet a po skončení aukce balení zpravidla více než třiceti zásilek a několikrát cesty na poštu. Bohužel práce v aukci zapříčinila také změnu v mém sbírání. Zpočátku se mi líbila nebo hodila alespoň čtvrtina nabízených položek a chtěl jsem je do své sbírky. Musel jsem si ale zvyknout, že všechny obdržené grafiky musím nabídnout k prodeji a po nějakém čase jsem se začal dívat na své milované obrázky jako na věci k prodeji. Nyní si nejprve řeknu, to se prodá či neprodá, stanovuji vyvolávací cenu a u některých položek dokonce i tipuju kupce. No, a navíc, když mi každý měsíc projde rukama alespoň 300 položek,

opravdu si nemohu pamatovat, zda onu grafiku mám ve své sbírce, nebo zda jsem ji zařadil v minulých měsících do aukce, a to mi dělá nemalé problémy při výměnách. Ale už jsem si za těch deset ročníků na život s aukcí SSPE zvykl.

Prognostika není o tom, co se stane, ale o tom, co by se mohlo stát

aneb Jak já vidím budoucnost internetové aukce. Rád bych se dočkal pomocníka či spíše následovníka (nejraději hned), který by aukci provozoval, až budu muset skončit já. Ale je ještě jedno řešení do budoucnosti: systém aukce je vybudován po vzoru současných internetových aukcí, a to znamená, že by bylo možno zavést systém, v němž by nabízeli prodejci položky sami a rozesílali je pak kupcům. To by ovšem v současné době vyřadilo největší skupinu prodejců, starších sběratelů a dědiců sbírek, kteří buď neovládají PC natolik, aby mohli předměty nabízet sami, nebo je uměli dostatečně technicky popsat a ocenit. Ovšem i v tomto případě by aukce potřebovala administrátora, který by hlídal dodržování pravidel aukce a správnost finančních toků – ale to už by byla jednodušší práce, která by nezabírala tolik času.

Zdeněk Řehák

SJEZD SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS GRAFICKÉ SYMPÓZIUM ČESKÝ KRUMLOV 2019

Organizátorem této akce byl Dům dětí a mládeže Český Krumlov v čele se svým ředitelem Mgr. Jakubem Pichem. Na spolupráci se podílely Městský dům dětí a mládeže Týn nad Vltavou s ředitelem Miroslavem Petříkem a Spolek sběratelů a přátel exlibris s předsedou doc. PhDr. Felixem Černochem, CSc. Vlastní sjezd sběratelů exlibris a výtvarníků se konal ve třech

sálech Studijního centra Český Krumlov, které se nachází ve vlastní budově v levé části prvního zámeckého nádvoří. Své prostory pro doprovodné akce poskytly Regionální muzeum v Českém Krumlově, SUPŠ sv. Anežky České a Městská knihovna v Českém Krumlově.

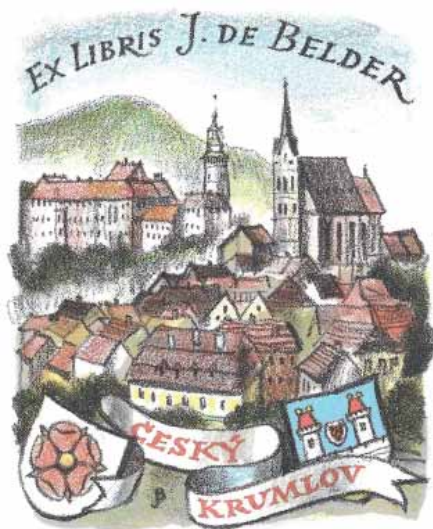

Petr Palma. Zaříkávač, X3. 2019

Grafické sympóziu se konalo pod záštitou Mgr. Dalibora Cardy, starosty města Český Krumlov, a Pavla Hrocha, náměstka hejtmanky Jihočeského kraje. Na akci se podíleli v rámci vícezdrojového financování samotní účastníci sjezdu a také sponzoři, kteří tuto akci významně podpořili, např. Českokrumlovský rozvojový fond, Hradní muzeum, Státní hrad a zámek Český Krumlov, Regionální muzeum v Českém Krumlově, Muzeum Fotoateliéru Seidel,

Egon Schiele Art Centrum, Kláštery Český Krumlov, Studijní centrum Český Krumlov, SUPŠ sv. Anežky České, Město Český Krumlov a Městská knihovna v Českém Krumlově.

Grafické sympóziu bylo zahájeno v pátek 4. 10. 2019 v 17 hodin vernisáží výstavy *Exlibris z mezinárodní soutěže, pořádané u příležitosti 37. kongresu FISAE v Praze v roce 2018* v prostoru výstavní chodby a přilehlém sále v přízemí Regionálního muzea v Českém Krumlově. Výstava představila reprezentativní výběr z bohaté kolekce soutěžních prací předních českých a zahraničních tvůrců exlibris, včetně prací, které získaly nejvyšší ocenění.

Jiří Bouda, L1, 1978

Vlastní sympóziu probíhalo od pátku 04. 10. až do neděle 06. 10. 2019, a to v zámeckých prostorách Studijního centra Český Krumlov na prvním nádvoří zámku. Sympózia se zúčastnilo přes 180 sběratelů, výtvarníků, umělců, grafiků a mladých talentů z devíti zemí světa (např. Číny, Bel-

gie, Holandska, Švýcarska, Ruska, Ukrajiny, Německa, Slovenska apod.). Zároveň sympóziu navštívilo přes třicet žáků a studentů v doprovodu rodičů či učitelů v rámci projektu *Výtvarné sympóziu Český Krumlov 2019 dětské a studentské tvorby*. K doprovodným akcím patřila výstava *Osobnosti hudebního divadla na exlibris* ze soukromých sbírek sběratele exlibris pana Jiřího Hlinovského (Galerie H, rodinná galerie Hlinovských v Houdkovicích) v Městské galerii v areálu Prelatury Český Krumlov, Horní 155, Výtvarné sympóziu Český Krumlov 2019 dětské a studentské tvorby pořádané pro děti a mládež či výstava mezinárodní dětské a studentské grafické soutěže *Český Krumlov, Rožmberkové – stavby, řemesla a tradice* v SUPŠ sv. Anežky České v areálu Kláštery Český Krumlov. Závěrečnou společenskou událostí byla slavnostní večeře v Pivovaru a restauraci Eggenberg.

Podle závěrečné zprávy Mgr. Jakuba Picha zpracoval Jan Langhammer

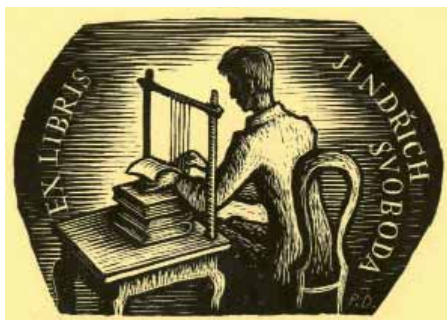
Výbor SSPE a jistě i všichni účastníci sjezdu děkují pracovníkům DDM Český Krumlov, a především jeho řediteli panu Mgr. Jakubu Pichovi, za skvělou organizaci tohoto setkání sběratelů a tvůrců exlibris, včetně těch nejmladších, v překrásném městě Českém Krumlově. Milou upomínkou pro účastníky zůstane soubor tří grafických listů M. M. Šechtlové, P. Palmy a M. Petříka.

UMĚLECKÁ POZŮSTALOST PETRA DILLINGERA

Oddělení knižní kultury Knihovny Národního muzea získalo v roce 2015 do sbírek rozsáhlý přírůstek z tvorby ilustrátora, grafika a malíře Petra Dillingera (1899–1954). Kolekce obsahuje vedle originálních

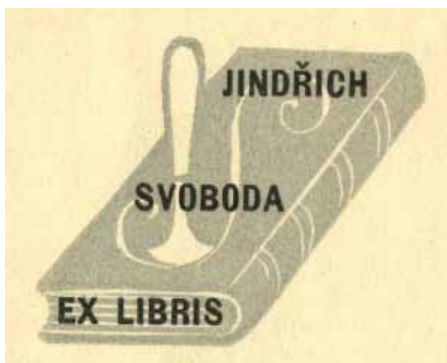
ilustrací, štočků a osobní knihovny také početný soubor drobné autorské grafiky a sbírku příležitostné grafiky.

Kolekce autorské grafiky z let 1922–1954 čítá na 304 exlibris, 145 novoročenek a 121 kusů příležitostné grafiky, jako jsou pozvánky, návrhy na taneční pořádky, jídelní lístky, oznámení o sňatku, narození dítěte

Petr Dillinger, X2, 1938

(včetně dvou autorových synů Pavla a Ivana), pozvání na výroční večery (večeře) SČUG Hollar, pozvánky Hollaru na výstavy svých členů v typografické úpravě P. Dillin-

Petr Dillinger, X2+T, 1938

gera, výstřižky značek novinových rubrik, oznámení o stěhování a také pozvánky na posmrtné výstavy P. Dillingera s užitím jeho grafik. Kromě konečných tisků zde

najdeme řadu skic, návrhů a zkušebních tisků exlibris, novoročenek a pozvánek, které umožňují sledovat pracovní postup umělce. Jako příklad jmenujme leptané exlibris z roku 1927 pro Jaroslava Záhory – letadlo nad továrnou, kdy se spolu s konečným tiskem zachovala i zrcadlově převrácená kresba použitá pro přenesení kresby na štoček a získali jsme i štoček samotný. Postup hledání vhodné kompozice je zase dobře vidět například na dřevorytovém exlibris z roku 1941 pro MUDr. Josefa Tomčíka – traktor na poli. Vedle skic se dochoval i konečný návrh exlibris a zkušební tisk bez písma. Celý soubor drobné autorské grafiky logicky navazuje na dřívější přírůstek 75 exlibris z roku 1998.

Naproti tomu sbírka 375 kusů příležitostné grafiky českých autorů obsahuje především novoročenky, exlibris a jinou grafiku z let 1922–2003. Tuto sbírku pravděpodobně založil P. Dillinger z novoročenek a pozvánek adresovaných jemu nebo jeho rodině a po jeho smrti v ní pokračoval syn Ivan Dillinger, minimálně až do roku 2003, kdy byla sbírka pravděpodobně uzavřena. Nejstarší grafikou v této kolekci je leptané exlibris (bez legendy) Jana Konůpka pro Arno Sáňku z roku 1922 s mytologickými výjevy. Některé novoročenky doplňují osobní vzkazy a přípisy odesílatelů. Celá sbírka byla roztržena abecedně podle autorů a při zpracování bylo toto třídění zachováno. Za mnohé autory jmenujme například rodinu Boudovu, V. Cinybulka, A. Grmelovou, M. Houri, J. Konůpka, V. Strettiho a z novějších například novoročenky J. Dajče, V. Kabáta i V. Renčina.

Celou sbírku velmi pečlivě třídil a spravoval umělcův syn Ivan Dillinger (1941–2013). Tato kolekce drobné grafiky, ilustrací a štočků, kterou Národní muzeum získalo do svých sbírek, se stala cenným

dokumentem výtvarníkovy celoživotního díla. Originální dokumenty byly doplněny také o přehledy, soupisy a archivy. Tyto materiály jsou uloženy v tzv. Doprovodné dokumentaci ke sbírkám oddělení, kterou jako možný zdroj informací pro budoucí badatele také uchováváme. Se svolením Dillingerovy rodiny si autorská exlibris a ilustrace můžete prohlédnout naskenované na portálu www.eSbírky.cz, řazené

Petr Dillinger, C3, 1927

pod oddělením Knižní kultura. Se skenováním takto rozsáhlého přírůstku výrazně pomáhali dobrovolníci zapojení do programu dobrovolnictví Národního muzea.

Martina Vyšehlidová, DiS., BBus.

VÁZALI JENDA RAJMAN A KAREL DUDEŠEK

Exlibris knihařů ve sbírce Knihovny Národního muzea

Závěr roku 2018 a první polovina roku 2019 byly v oddělení Knižní kultury Knihovny Národního muzea bohaté na akvizice. Do sbírek byly získány nové ilustrace, štočky, exlibris, hmotné památky, kramářské tisky, tisky obrozenecké i tisky bibliofilské. Mezi největší přírůstky však patřily soubory uměleckých knižních vazeb dvou významných českých knihařů Jendy Rajmana z Rožďalovic (1892–1965)

Láďa Novák, P1, 1916

a Karla Dudeška st. (1910–1996), který působil ve Vídni. Celkem bylo získáno čtyřicet jedna autorských knižních vazeb dokumentujících průřezově dílo obou knihařů. Obě kolekce – jedenáct vazeb J. Rajmana a třicet vazeb K. Dudeška – byly zařazeny

do fondu *Bibliofilie*, který čítá v současnosti přes 3900 svazků bibliofilů a uměleckých vazeb. Samotná sbírka vazeb pak obsahuje přes 300 prací nejvýznamnějších českých knihařů, jako byli Jindřich Svoboda, Ludvík Bradáč, Ladislav Hodný st., Jaroslav Olšák, Josef Brousek a Antonín Tvrďý a z knihařů působících v současnosti pak

Vladimír Röhling, C3, 1914

především práce z Ateliéru Krupka, vazby Elišky Čabalové, Karla Havlíka, Jany Přibíkové, Kateřiny Černé, J. H. Kocmana, Jana Perůtky ad.

Jména uměleckých knihařů nejsou jistě sběratelům exlibris neznámá, čas od času se některá objeví i na knižní značce. Při rychlé rešerši ve sbírce exlibris KNM jsem k dnešnímu dni našla kolem čtyřiceti lístků vytvořených pro české knihvazače. Nejpočetnější jsou exlibris pro J. Svobodu, dále pak pro J. Brouska, L. Hodného a L. Bradáče. Náměty se ne vždy, ale často

vztahují ke knihařině a knihám. Nejinak je tomu u jediného exlibris pro Jendu Rajmana, které jsem ve sbírce objevila – zinkografické reprodukci perokresby M. Alše s knihou a sokolem z roku 1911. Kni-

Stanislav Kulhánek, C3, 1914

ha jako námět exlibris koresponduje se dvěma z několika typů razítek, kterými J. Rajman své vazby označoval: text *Vázal Rajman v Rožďalovicích* okolo knihy nebo text *Vázal Jenda Rajman* v siluetě otevřené knihy. Naopak exlibris vytvořená pro K. Dudeška jsou ukázkou nomen omen exlibris. Ve sbírce jsem našla dvě, a jak jméno majitele napovídá, na obou je dudek, na jednom exlibris sedí na knihařské šičce. První exlibris vytvořil Jaroslav Lukavský v dřevorytu v roce 1949 a druhé z roku 1950 vytvořil Jiří Švengsbíř technikou mědirytu. Hlavu dudeka používal také K. Dudešek jako své razítko, které někdy koloroval.

Na exlibris dalších knihařů, které jsem prohlížela, lze najít různé fáze knihařských prací, a dokonce je seřadit podle posloupnosti v procesu vzniku vazby: od šití knižního bloku pomocí knihařské šičky, např. na leptaném exlibris pro Josefa Brouska od L. Nováka z roku 1916 a na dřevorytovém exlibris pro Jindřicha Svobodu od P. Dillingera z roku 1938, přes ořezávání knižního bloku na leptaném exlibris pro Josefa Brouska od V. Röhlinga z roku 1914 a dřevorytovém exlibris pro Ladislava Hodného od M. Floriana z roku 1950 až po finální práce zdobení vazby ražbou pomocí filety na leptaném exlibris pro Josefa Brouska od S. Kulhánka z roku 1914 nebo na dřevorytovém exlibris pro Jindřicha Svobodu od Petra Dillingera z roku 1938.

I knihaři sami se nechali občas zlákat, vyměnili knihařské náčiní za grafické a nějaké exlibris sami vytvořili. Dokladem toho je například leptaný exlibris z roku 1918 pro Knihařskou školu v Praze, jež znázorňuje lisování knižních desek a jehož autorem je L. Bradáč, nebo dřevorytové exlibris pro sběratele Mojmíra Helceleta se hřbety knih z roku 1941, které vytvořil Jindřich Svoboda. Martina Vyšehliďová, DiS., BBus.

O SPOLUPRÁCI JOSEFA BERGLERA ml. (1753–1829) S HRABĚTEM KARLEM CHOTKEM (1783–1868)

(Na okraj 190 let od úmrtí grafika, mědirytce, malíře, ilustrátora, pedagoga a prvního ředitele pražské AVU).

Bavorský umělec Josef Bergler, rodák ze Salzburgu, syn sochaře Josefa Berglera st., se vyučil u otce a díky podpoře pasovského biskupa Auespergra pokračoval ve studiu malířství u Martina Knollera v Miláně a později u Antona von Marona na Akademii v Římě, kde strávil šest let.

R. 1786 se vrátil do Pasova a vstoupil jako komorní malíř do služeb **biskupa Leopolda Thun-Hohensteina**. O deset let později byl osloven Společností vlasteneckých přátel umění, aby v Praze organizoval vysokoškolskou výuku malířství a kreslení. Pozvání vzešlo od představitelů zemské šlechty, jmenovitě z pod-

lek Království českého, který se u Josefa Berglera naučil nejen kreslit nebo „akvarelovat“, ale dokonce provádět grafiku. I ve svém úřadě se postaral, aby studentům AVU zajistil přístup k litografickému lisu. Podobně si svého chráněnce Antonína Puchernu našli Buquoyové, Černínové Františka Tkadlíka, Sylva-Ta-

Josef Bergler, C3, 1809,
Státní oblastní archiv v Třeboni

nětu hraběte Františka A. Thuna, aby i Češi měli Akademii a nemuseli dojíždět do Vídně nebo Mnichova.

Podle názoru Romana Prahla: „situace v Praze k roku 1800, kdy sem přesídlil Josef Bergler, byla – zvláště pokud jde o uměleckou grafiku – více než zralá. Tehdy vrcholí diletantské hnutí v kruzích aristokracie.“ Zájem o kumšt, o kresbu a sběratelství grafiky mezi honorací posílilo tradiční sepětí umělců a mecenášů: blízko k Berglerovi měli Thunové, Chotkové i Kinští, ale i Kristián Kryštof Clam-Gallas, pozdější nejvyšší maršá-

Josef Bergler, C3, 1816,
Státní oblastní archiv v Třeboni

roucové v Čechách pod Kosířem celou rodinu Mánesovu nebo Lobkowiczové svého Carla Crolla. Bergler se při nástupu do funkce ředitele AVU s vervou pustil do tvorby grafických předloh, učebních osnov, alegorických kreseb, pořídil sbírku modelů slavných evropských soch a sérii kompozic s tematikou české historie podle pramenů epických kronik Kosmovy a Václava Hájka z Libočan. Jeho ateliérem prošly na tři desítky umělců – pozdějších zakladatelů novodobé malby

a rytectví. Byl jedním ze zakladatelů malířské školy nazarénů.

Mezi jeho nejznámější díla patří řada monumentálních chrámových a oltářních obrazů v Itálii, Dolním Bavorsku, Horním Rakousku a též v Čechách. (Vypátral jsem, že např. pro hraběte Kinské-

Josef Bergler, C3, 1825,
Státní oblastní archiv v Třeboni

ho zhotovil rozměrné plátno s námětem Nejsvětější trojice. Kopii tohoto díla provedenou Antonem Weisssem v r. 1849 nechal Kinský umístit na svém panství do hlavního oltáře v barokním kostele ve Velenicích u Zákup.)

Ve svém ateliéru na pražské AVU po sobě zanechal 314 grafických listů – mědirytin, leptů a litografií, pět vázaných sešitů *Erfindungen*, alba skic a bezpočet portrétů a kreseb (viz Soupis od J. G. Dlabacze).

V odkázaném konvolutu *příležitostné grafiky* tvoří nejpočetnější segment

vzory **novoročních přání**. Podle Patrika Šimona vznikly už v prvním desetiletí Berglerova pražského pobytu. Pro jediný rok vytvářel dokonce několik verzí, často humorně laděných. Vedle námětů spojených s provozem a výukou na Akademii volil Bergler s oblibou pro novoroční přání žánrové výjevy z prostředí ulice nebo interiéru domácností. Tyto lístky obsahují zpravidla narážky na poměry neklidné doby a nejisté vyhlídky pro další roky. V té době se v nejvyšších kruzích blahopřálo k novému roku pouze osobně. Když se v roce 1826 dostal do funkce nejvyššího purkrabího hrabě Karel Chotek, vytušil, že počet návštěv by byl pro něj časově neúnosný, a tak ho napadlo objednat si u pražské malířské školy pro rok 1827 zhotovení uměleckých blahopřání. Poprosil prof. Berglera, aby mu vytvořil návrhy na jakýsi „omluvný lístek“, který nechal ozdobit štěstěnou a dal vyhotovit ve větším počtu výtisků. Speciální gratulační lístky ozdobené Berglerovými obrazy pak svým příbuzným a známým rozesílal poštou. Byly to zřejmě vůbec první novoročenky, které kdy pošta doručila.

(Už jeho předchůdce hrabě Kolowrat se zasloužil o poštovníctví tím, že ho zestátnil a zahrnul pod správu nejvyššího purkrabího Království českého. Do té doby byl úřad vrchního dvorního poštmistra dědičným lénem hraběcí rodiny Paarů a ještě předtím hrabat Clam-Gallasů.)

Nápad se tak ujal, že již následující rok se novoročenky ozdobené liturgickým motivem prodávaly ve velkém a celý výnos ve výši 10 tisíc zlatých byl použit na dobročinné účely a na charitativní podporu chudých.

Málokdo ví, že Josef Bergler v roce 1808 zhotovil také malířskou předlohu litinového náhrobku svého někdejšího ochra-

nitele pasovského biskupa Leopolda Thun-Hohensteina (1748–1826), majitele pražské usedlosti Na Cibulce, který je ozdobou malostranského hřbitova v Košířích. Impozantní funerální plastika klečící postavy s knihou je dílem sochaře Václava Prachnera a stala se inspirací J. V. Myslbeka pro bronzový náhrobek kardinála Bedřicha Schwarzenberga ve svato-vítské katedrále.

Profesor Bergler zemřel ve věku 76 let a byl pochován na skromném místě v areálu Olšanských hřbitovů, odd. II, 8.69. Upadl natolik v zapomnění, že jeho hrob byl málem zrušen. Zachránila ho adopce SPH v říjnu 2018, kdy umělec získal svého patrona. Hrob je u železného plotu, obrostlý břečtanem, s litinovým krucifixem a oválnou cedulí.

Jiří Ort

Literatura:

PRAHL, Roman (ed). *Posedlost kresbou. Počátky AVU v Praze 1800-1835*, Praha 1998.

ŠIMON, Patrik. *V zajetí vášně*. S. 431. Eminent, Olomouc 2004.

ŠIMON, Patrik. *Několik poznámek k Berglerovým novoročenkám*. Sborník SSPE 2008, s. 48-51.

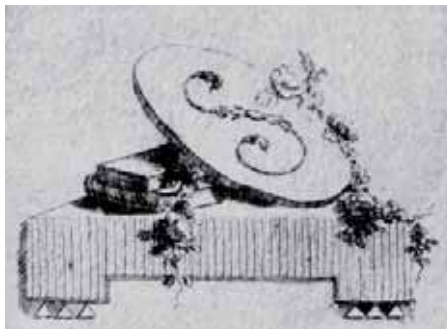
VENCL, Slavomil. *Česká příležitostná grafika*. Odd. 4.2 – novoročenky, s. 42.

Johann Wolfgang GOETHE (1749–1832),

německý básník, dramatik, prozaik a státník je autorem exlibris?

Za dvě jím vytvořená exlibris můžeme poděkovat Goethovu otci Johannu Casparu Goethovi (1710–1782), císařskému radovi, který byl toho názoru, že kreslení a malování patří k všeobecnému vzdělání kavalíra, a své děti k tomu vedl a vyučoval je sám až do roku 1761. V dal-

ších letech studoval J. W. Goethe kreslení, malbu a grafiku u předních umělců té doby a spolu s nimi podnikal cesty do Itálie, Řecka. Dnes, tedy po více než po dvou stech letech, se interpreti jeho života zabývají jeho výtvarným dílem.

Johann Wolfgang Goethe, C3, 1767

Ač si byl vědom svých možností v oblasti výtvarného umění, grafický projev byl důležitý pro jeho vývoj jako člověka a umělce. [1]

Johann Wolfgang Goethe, C3, 1768

V r. 1765 opustil J. W. Goethe rodný Frankfurt a začal studovat práva v Lipsku na tehdy nejprestižněji právnické fakultě v Německu. Pro jazykové rozdíly mezi frankfurtským a místním nářečím se zde necítil spokojený. Až když během druh-

ho roku začal navštěvovat místní vinárnu pana Schönkopfa a seznámil se s jeho rodinou, začal se v Lipsku cítit lépe. Stal se téměř členem rodiny pana Schönkopfa, jehož paní pocházela z Frankfurtu a mluvilo se u nich hesenským dialektem. Do jejich dcery Anny Cathariny, o tři roky starší než Goethe (bylo jí 19 let), se vášnivě zamiloval. Oslovoval ji Annette či Kätchen a opěvoval ji v básních uveřejněných v r. 1767 v Lipsku pod názvem *Annettenlieder*. Kätchen věnoval dvě své exlibris. Jedno s písmenem S na elipsovitě desce opřené o knihy, lept z r. 1767 [2] a druhé s legendou CG Schönkopf, tři lahve na nízkém podstavci, lept z r. 1768 [1]. V r. 1768 Goetha v Lipsku postihlo prudké chrlení krve (trpěl plicní tuberkulózou) [3] a musel se vrátit do Frankfurtu, kde se zotavoval ze své nemoci a později pracoval na novele *Die Leiden des jungen Werthers* (vyšla v Lipsku v r. 1774). Do Lipska se po uzdravení krátce vrátil, ale to už byla jeho láska provdána za úspěšného právníka Kanneho. Anna Katharina Kanne zemřela v květnu 1810 v Lipsku.

Vladimír Pospíšil

Zdroje:

- [1] *Exlibris-Kunst und Grafik*. Frankfurt am Main: Deutsche Exlibris-Gesellschaft, 1988.
 [2] SCHMITT, Anneliese. *Deutsche Exlibris*. Leipzig, Koehler und Amelang, 1986.
 [3] http://www.cspsychiatr.cz/dwnld/CSP_2007_4_201_206.pdf

ZE ZÁSUVK ANTIKVARIÁTŮ

Nakladatelská exlibris Rudolfa Krajce

V prosinci roku 1934 oznámil nakladatel edice Symposion dr. Rudolf Škeřík, že předplatitelům rozesílá po dvou exlibris Toyen a Rudolfa Krajce (viz článek S. Venc-

la a P. Ladmana ve Sborníku SSPE 2008). Škeřík přistoupil k této praxi na žádost abonentů, což avizoval v červnu téhož roku. Knižní značky byly určeny pro osm knih vydaných od podzimu 1933 do jara

Rudolf Krajc, L1, 1933

1934, jmenovitě C. Houghton: *Helenina záhada*, V. Wasserman: *Stanleyova africká dobrodružství*, F. Timmermans: *Prostáček boží*, A. Moravia: *Lhostejní*, L. Strachey: *Konec generála Gordona* a A. Suarès: *Kondotierova cesta do Itálie* (3 svazky).

Všechna čtyři avizovaná exlibris byla provedena dvoubarevnou červeno-černou litografií, zcela v souladu s výzdobou knih tohoto ročníku. Podle dr. Ladmana je knižní značka Toyen U1 variací na výzdobu knihy *Zelená kobyla* vydané ve stejném roce, tedy 1934, nakladatelstvím V. Čejka, značka U2 opakuje motiv vazby knihy *Lhostejní*. Další dvě značky jsou autorskými díly Rudolfa Krajce, vy-

danými ovšem posmrtně (Krajc zemřel 14. 3. 1934 ve 27 letech na tuberkulózu). Obě jeho značky K1, K2 znázorňují masivní ženské akty s květinou nebo ratolestí, zcela ve stylu jeho exlibris pro soukromé osoby (Toyen používala téměř výhradně torza ženských aktů). Druhé exlibris K2 je evidentně variací na Krajcovu kresbu

Rudolf Krajc, L1, 1933

prezentovanou r. 2018 na výstavě Krásná jizba DP 1927–1948 v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze.

Exlibris byla patrně určena jmenovitě pro určitou knihu, ale je zřejmé, že předplatitelé s nimi zacházeli velmi libovolně. Můžeme jen předpokládat, že Krajcovy knižní značky byly původně míněny pro knihy sice graficky upravené Toyen, ale s ojedinělými ilustracemi Krajcovými. Pro knihu *Stanleyovo africké dobrodružství* nakreslil portrét hlavního hrdiny, v knize *Konec generála Gordona* se podí-

lel na výzdobě titulní strany. Dr. Ladman identifikoval K1 v poslední jmenované knize, ale také v *Donu Juanovi* vydaném již roku 1931 (soukromé sdělení). Osobně jsem našla K1 v obou knihách s Krajcovými ilustracemi, K2 v knize *Lhostejní*. Předčasná smrt Rudolfa Krajce a tím způsobený malý rozsah jeho díla jej poněkud odsunuly z pozornosti sběratelů, galeristů a antikvářů a není tedy divu, že jeho exlibris jsou někdy považována za dílo jiných autorů, např. Toyen, nebo dokonce Jana Zrzavého.

Jana Parýzková

VÝSTAVA EXLIBRIS V KUTNÉ HOŘE

Ve dnech 9. 7. – 28. 9. 2019 uspořádalo České muzeum stříbra v Tylově domě v Kutné Hoře *Výstavu českých ex libris 1. poloviny 20. století*. Ke zhlédnutí byly vzorně zarámované knižní značky 89 autorů, včetně Josefa Mánesa, Františ-

ka Bílka, Zdenky Braunerové, Františka Koblihy, Vojtěcha Preissiga, T. F. Šimona a dalších, až po Ludmilu Jiřincovou a Cyrila Boudu. Bylo např. vystaveno více než 30 značek Josefa Váchala, ukázky nakladatelských exlibris a starší knihy vyzdobené rytinami vlastnických atributů. Určitě by bylo vhodné představit tuto výstavu i na jiných místech než jen v Kutné Hoře.

Podle sdělení kurátorky Mgr. Jany Kolečkové Veselé má muzeum ve správě více než 1000 značek. Základ sbírky pochází z doby působení Archeologického spolku Vocel, člena SSPE. Kromě exlibris je dochována také korespondence se zahraničními sběrateli, ročenky a soupisy knižních značek; většinou ale chybějí informace o konkrétním dárci či nákupu. Část sbírky, získána v roce 1979, pochází z vlastnictví zemřelého sběratele Ondřeje Vavreka ze Zbraslavic. Mgr. Kolečková se snaží sbírku utřídit a identifikovat autory a rok vzniku značek. V tomto směru by uvítala nabídku jakékoliv pomoci či informace.

Lze s ní korespondovat na adrese koleckova@cms-kh.cz.

Jana Parýzková

VÝSTAVA K JUBILEU

doc. Mgr. VLADIMÍRA ŠAVLA

Ve zcela zaplněném sále městské Galerie Zahradní dům Teplice proběhla 16. října 2019 v 18 h vernisáž narozeninové výstavy Vladimíra Šavla pod názvem **Inventura 70**.

V přítomnosti autora výstavu zahájila dr. Radka Růžičková, blahopřání připojili i primátor města Teplice Hynek Hanza, náměstek primátora Jiří Štábl a děkan PF UJEP Jiří Škoda z Ústí nad Labem. Hu-

dební vystoupení připravil soubor Schola Cantorum se svými sólisty a hosty. Dlouhý zástup gratulantů s dárky svědčil o tom, jak velké oblibě se V. Šavel těší

Vladimír Šavel, L1, 1998

mezi univerzitními studenty a přáteli-milovníky výtvarného umění.

Přehlídka mnoha desítek prací představila umělce se širokým spektrem zájmů a inspirací časově i stylově značně odlišných: námětově se zaměřuje na květinová zátiší, městské veduty a severočeskou krajinu, včetně pestré tvorby exlibris a novoročenek v pastelové tónině barevné litografie.

Ve své figurální malbě z poslední doby představil obrazy snové lyričnosti s lehké erotickým nádechem.

Výstava byla k vidění až do 10. listopadu 2019 a ukončena dva dny po datu Mistrova narození.

Jiří Ort

JIŘÍ GEORG JILOVSKÝ, PRAŽSKÝ ROMANTIK, V GALERII SMEČKY

Zapomenutý a nedoceněný univerzální výtvarník, poslední významný pražský romantik **Jiří Georg Jilovský** (1884–1958) se po letech vynořil jako zjevení v důstojné instalaci většího množství svých malířských a grafických děl.

Tak rozsáhlá výstava se mohla realizovat jen díky spojenému úsilí Národního muzea, Památníku národního písemnictví v Praze, Uměleckoprůmyslového muzea a Památníku Tereziín. K vidění bylo celkem 130 výtvarných prací, z nichž většina byla vystavena poprvé také proto, že

do této výstavní kolekce přispěli zápůjčkou obrazů a grafik soukromí majitelé a sběratelé exlibris.

Vkusně uspořádané expozici vévodily dva rozměrné oleje na plátně *Paridův soud* (1910) a *Portrét Beethovena* spolu s třemi plakáty pro Redutu, Tabarin bar a Sanssouci.

Neméně objevené byly **ukázky scénografické tvorby** pro Nové německé divadlo ke hram *Švanda dudák* a *Figarova svatba*, kresby tuší kolorované akvarelem.

U většiny námětů **knižních značek** jde o symboly domovské příslušnosti nejen

zadavatelů, ale především pražského romantika Jilovského. (Připomíná tím jiného příslušníka pražské družiny českých Němců Huga Steinera-Prag.)

Prokázané kreslířské a rytecké **dovednosti při tvorbě exlibris a v drobné grafice** mu svým způsobem **zachránily život** za holokaustu. Po odvezení gestapem do Malé pevnosti v Terezíně a následné deportaci do Osvětimi skončil nakonec v Sachsenhausenu u Oranienburgu. Tam byl začleněn do tajné akce Bernhard v padělatelském komandu bankovek (liber a dolarů). Cílem akce bylo rozvrátit britské či americké hospodářství nebo alespoň oslabit jejich ekonomický potenciál.

J. Jilovský se tvorbou exlibris zabýval od roku 1903 a po roce 1918 se stal členem SSPE. Nepatřil však mezi zakladatele Spolku ani mezi činovníky ve výboru. Své členství si po válce obnovil až v roce 1949.

Hned po jeho smrti v roce 1958 zhodnotil **klíčové postavení** J. Jilovského mezi tvůrci exlibris u nás bez ohledu na upřednostňování národnosti či náboženského vyznání a členství v německých či českých výtvarných sdruženích Ing. Otakar Hradečný (1905–1983). Rovněž František Táborský (1858–1940), moravský básník, spisovatel, sběratel a první předseda SČB, už v roce 1958 v nekrologu Jilovského oprávněně zdůraznil jeho nadčasový a trvalý význam jako průkopníka moderního exlibris a nedostizného tvůrce malých uměleckých skvostů se staropražskými romantickými náměty. K výstavě, která skončila 2. listopadu 2019, byl vydán šestnáctistránkový katalog s 16 ilustracemi a textem Pavla Růta za spolupráce s kurátorem výstavního programu Martinem Součkem.

Kdo ze sběratelů exlibris nezavítal v září či říjnu do Galerie Smečky, jejímž zřizovatelem je Pražská plynárenská, může jen hořce litovat. Propásl totiž jedinečnou příležitost objevit pro sebe významného českoněmeckého tvůrce, který povýšil drobnou užitou grafiku a exlibris na výsostný umělecký artefakt.

Jiří Ort

Literatura:

CHVÁLA, A. *Knižní značky a užitková grafika G. Jilovského*. Knižní značka 4/1937, s. 35–37.

HRADEČNÝ, O. *Malíř a grafik Jiří Jilovský sedmdesátníkem*. Zprávy SSPE 2/1954, s. 3–4.

HRADEČNÝ, O. *Zemřel Jiří Jilovský*. Zprávy SSPE 25/1958, s. 2–3.

PAŘÍK, A. *Georg Jilovský, pražský malíř a grafik*. Sborník SSPE 2004, s. 3–14.

PAŘÍK, A. *Zapomenutý Jiří Jilovský*. Katalog výstavy, Galerie Roberta Guttmanna, Praha 2005.

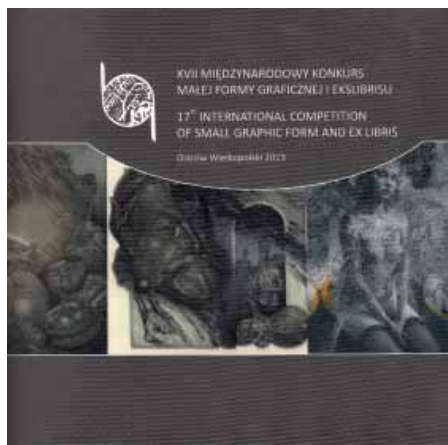
RŮT, P. *Pražský romantik Jiří Georg Jilovský*. Katalog výstavy, Galerie Smečky, Praha 2019.

17. MEZINÁRODNÍ SOUTĚŽ MALÉ GRAFICKÉ FORMY A EXLIBRIS

Ostrów Wielkopolski 2019

Toto trienále je na mapě soutěží tvůrců grafiky a exlibris na předním místě v Evropě i ve světě. Úspěšně konkuruje i Malborku, který je svými soutěžemi starší a vyhledávanější i z důvodu součinnosti s tamním muzeem exlibris. Mnozí ještě pamatují každoroční soutěže v městě Rawiczi, vzdáleném od Ostrova Velkopolského několik desítek kilometrů. V Rawiczi skončili odchodem Mgr. Skrzipka. Hned poté se v Ostrově ujala soutěží paní Božena Woś, která ze

soutěže vykresala veškeré možnosti popularizace jak bienále, tak i malé grafiky. I přes její nedávné úmrtí (2018) budou město i ředitel městského muzea W. Banach pokračovat v této bohubilé činnosti.

Letošní soutěže se účastnilo více než 350 tvůrců ze 41 zemí. Počtem umělců bylo jednoznačně na špičce Polsko (157), další je Ukrajina s 30 tvůrci, Rusů bylo 24, Argentinců 20 a kolegů z Čech 13.

Češi, jako již mnohokrát, zde hráli prim.

První cena patřila K. Musilovi, jehož práce jsou graficky i formou zcela virtuózní, a **čestné uznání M. Hlinkovi**. Mezi nominanty na cenu byli **P. Hlavatý** a **Z. Kubeczka**.

Druhou cenu převzala **H. T. Głowacká**, která patří s kolegyní E. Radzikowskou k absolutní světové špičce. Głowacká se pohybuje na bázi fantaskního realizmu. Obohacuje současnou tvorbu půvabnou ženskou zkratkou a ženským humorem.

Głowacká zastává názor, pokud slouží v porotě, že stará garda by měla být při udílení cen upozaděna před mláďím. Ale často získává druhou hlavní cenu,

např. v Malborku již několikrát. A je jisté ráda, že jako „veteránka“, stejně jako já, získává přízeň poroty.

Překvapením z nestandardního rozhodnutí poroty je třetí cena pro Brazilce V. Libardonioho, který všechna svá exlibris pokryl projekty věžových domů. Studuje totiž v Polsku architekturu. Mnoho sběratelů, zejména ty, kteří platí v eurech, asi příliš nepotěší. Ale porota, která vždy fandila „muzikálovým krasotinkám“, udělala krok v trendu současné grafiky.

Pořadatelům je třeba poděkovat za bravurní organizaci i za zaopatření pozvaných autorů a hostů (více než 50 hostů po dobu dvou dnů). To se v Čechách zatím nikomu nepodařilo.

Tvůrcům je třeba popřát, aby byli stále lepšími a aby česká a slovenská grafika zaujaly opět takové místo, které opalovaly v době tvorby O. Kulhánka a A. Brunovského.

Pavel Hlavatý

Vysvětlivka autora: „muzikálové krasotinky“ = obecně platný trend v grafické tvorbě exlibris, který je určován mohoucností kultury a schopnostmi sběratele ve vztahu ke grafice. A na straně druhé solventnosti sběratele (klienta a objednavatele), který chce právě zobrazit „muzikálové krasotinky“, což je nejčastější spojení pseudo či neo-surrealismu se zasněným výrazem éterických dívek často vyzbrojených rohem jednorožce, zaskočených svou éteričností a poblouzněných sexuálními, převážně s andělským výrazem.

Odešel doc. RNDr. JOSEF CHALUPSKÝ (1931–2019)

Odešel v tichosti (30. 10. 2019), jak přináleží starším mužům, kteří do poslední chvíle setrvávají uprostřed práce jako smyslu života. Odešel uprostřed svých nadstandardních zájmů o grafické umění a kontaktů s jeho tvůrci.

doc. RNDr. Josef Chalupský, foto J. Šulc, 2007

V poslední době jsme si často mailovali, a právě z tohoto komunikačního prostředku bylo snadné odečíst jednu z nemocí odesílatele – prudce slábnoucí zrak.

Naše setkávání na sběratelských akcích začala řídnout. Ale před časem přišel starý pán na moji výstavu v Art centru Zahradník. Hodiny jsme seděli a „kádrowali“ především grafiku. Byla to debata provázená vzájemnou úctou.

Mnohokrát jsem v průběhu minulých let děkoval panu docentovi za jeho činnost, mimo jiné za informace o soutěžích pro tvůrce exlibris. Pro jeho renomé, preciznost a znalost světových jazyků se k němu dostávaly informace z celého světa.

Díky němu jsme mohli obesílat a soutěžit a mnohdy i vyhrávat, a tak přitahovat pozornost a zájem světa k českým grafikům. Pokud jsem dostával informace o výsledcích uměleckých klání, předával jsem je panu Chalupskému pro jeho články o těchto akcích do Knižní značky. Často jsem se pokusil zlomit jeho perfekcionalismus a zaslal mu jen psaný elaborát výsledků příslušné soutěže. Ale to nestačilo. Musel jsem poslat i katalog, aby byl vždy naprosto přesný.

Odešel člověk důsledný k sobě, rodině, životu a společnosti.

Čest jeho památce!

Pavel Hlavatý

ČINNOST PLZEŇSKÉ SEKCE SSPE V ROCE 2019

Členové plzeňské sekce SSPE, jmenovitě Mgr. Vlasta Kapsová a Ing. Jan Lang-

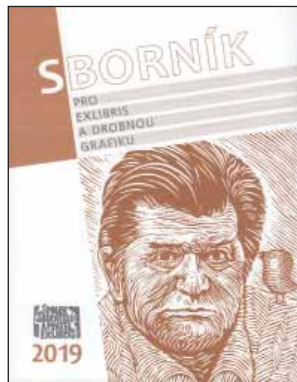
hammer, CSc., uspořádali na konci roku 2019 výstavu *České grafické novoročenky*. Pořadatelem výstavy byla Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje a jejím pracovním patří za to velký dík. Bylo na ní vystaveno 200 novoročenek od 50 autorů a k výstavě byl vydán katalog.

V Radnicích v Galerii U Kellerů bylo v roce 2019 uspořádáno devět komorních autorských výstav exlibris, novoročenek a volné grafiky ze sbírky J. Langhammera: Ludmily Jiřincové a Stanislava Juríka (společná), Jaroslava Kaisera, Ladislava Josefa Kašpara, Jana Kavana, Herberta Kiszi, Jaroslava Kláště, Bohumila Knoblocha, Vladimíra Komárka a na přelomu roku výstava Jana Konůpka, doplněná českými novodobými betlémy.

J. Langhammer proslovil v průběhu roku následující přednášky: 27. února 2019 – *Sto let SSPE* v Galerii města Loun a 27. srpna 2019 – *Cestovatelská exlibris* v Galerii Evropského domu v Plzni, která byla opakována 12. listopadu 2019 v přednáškovém sále Národního muzea v Praze.

Jan Langhammer

PUBLIKACE

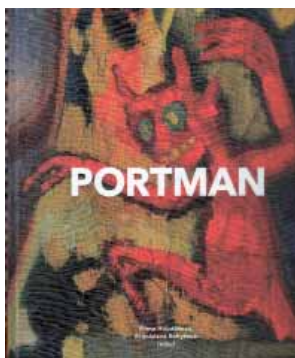
■ *Sborník pro exlibris a drobnou grafiku 2019*

Praha: SSPE, 2019, 168 s., brožováno, 422 obrázků, 4 fotografie, 22 × 17 cm, tisk Praha, FASTR typo-tisk, 500 výtisků. ISBN 978-80-906980-8-6. Redaktor F. Černocho, editoři Ladislav Žák a Karel Kut, grafické zpracování S. Laňková. Vydáno u příležitosti stého výročí narození Oty Janečka.

Sborník má 21 samostatných statí a krátké úvodní slovo. Stati: KROPÍK, K. *Ota Janeček, tvůrce, nositel a stvořitel*. ČERNOCH, F. *Spolkový svátek. Den vzniku – 16. listopad 1918–2018*. LANGHAMMER, J. *Vznik Spolku sběratelů a přátel exlibris a jeho zakladatelé*. ČERNOCH, F. *Exlibris*

včera, dnes a zítra. MĚCHUROVÁ, A. *Quo vadis, exlibris?* ŠUCHMAN, J. *Za Lyrou Pragensis*. (DEMEL, K.) *Vzpomínky Karla Demela na Lyru Pragensis a spolupráci s ní*. KUT, K. *Kamil Lhoták a časopisy*. VENCL, S. *Význam určování autorsky dosud anonymních exlibris*. VENCL, S. *Interpretace. Svědectví příležitostné grafiky*. HÁLOVÁ, M. *Historická regionální exlibris a supralibros*. VORÁČKOVÁ, I. *Renesanční umělec Josef Dudek*. ORT, J. *O předválečných knižních značkách bohaté ústecké honorace*. HAVLÍK, J. *Novoročenky Ladislava Steiningera*. HEROTOVÁ, P. *Symposium drobné grafiky v Týně nad Vltavou*. TAUFEROVÁ, I. *Pavel Hlavatý, grafik. Exlibrista roku 2018*. RUMJAROVÁ, M. *Vzpomínky paní Elišky Rybičkové*. SAZOVSKÝ, D. *Nedoceněná osobnost moravské kultury*. (ČERNOCH, F.) *Valná hromada 16. 3. 2019*. ŽÁK, L. *K tematickému zaměření Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku / 2019*. (ČERNOCH, F.) *Ukrajina je nám zase o trochu bližší*.

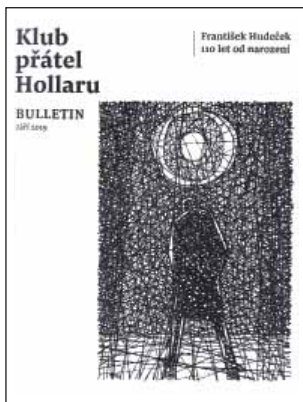
■ Josef Portman (1893-1968). *Na pomezí bibliomanie*

Knihu vydalo nakladatelství Arbor vitae v roce 2019. Je vázaná a má 432 strany. Editory jsou V. Hubáčková a B. Rokytová. ISBN 978-80-88256-07-6. Kniha seznamuje čtenáře se životem a dílem litomyšlského učitele a sběratele umění Josefa Portmana, který soukromě tiskl a vydával bibliofilské knihy, pro něž získal jako ilustrátory významné české grafiky, např. J. Konůpka, Z. Braunerovou, V. Preissiga, M. Marešovou, J. Čapka či K. Svolinského. Z literátů patřili k jeho nejoblíbenějším Charles Baudelaire, Otokar Březina, Paul Claudel, Jaroslav Durych, Eugène Demolder, Gustav Flaubert, Franz Kafka, Pierre Louÿs a Miloš Marten. Nejsou opomenuty ani jeho erotické tisky a sbírka umění. Kniha obsahuje úryvky korespondence. Pozůstalost J. Portmana je uložena v Památníku národního písemnictví v Praze.

■ Bulletin Klub přátel Hollaru /září 2019/

Praha: SČUG Hollar pro členy KPH, 50 s. + obálka, 96 obrázků, 41 fotografií, 28 × 23 cm, brožura. Redakční rada: Kateřina Slezáková, PhDr. Blanka Stehlíková a Pavel Sivko. Obálka a grafická úprava: Petr Foltera a Pavel Sivko. Tisk Kostelec nad Orlicí, AG TYP Tiskárna. Obsah: Úvod P. Piekara. *Výroční zpráva SČUG Hollar 2018. Výstavy 2018 uspořádané v Galerii Hollar. Výstavy 2018 mimo Galerii Hollar*. ŽIŽKOVSKÝ, K. *Na návštěvě v grafickém nebi*. Jiří Bouda. František Burant. Jaroslav Chudomel. Jaroslav Kaiser. Jindřich Pileček. STEHLÍKOVÁ, B. *Z deníků Vladimíra Tesaře*. Arnošt Paderlík. Jiří Trnka. MACHALICKÝ, J. (upraveno). Jiří Kolář. František Gross. František Hudeček. KOPÁČ, R. *Ota Mize- ra*. SIVKO, P. *Ota Janeček*. Jaroslav Králík. ROUBÍČKOVÁ, R. *Naděжда Plíšková*. Jiří Rathouský. Josef Istler. Oldřich

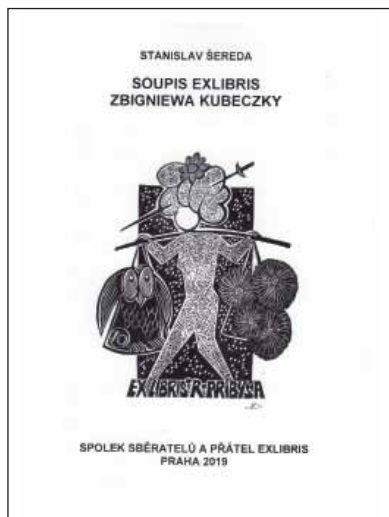
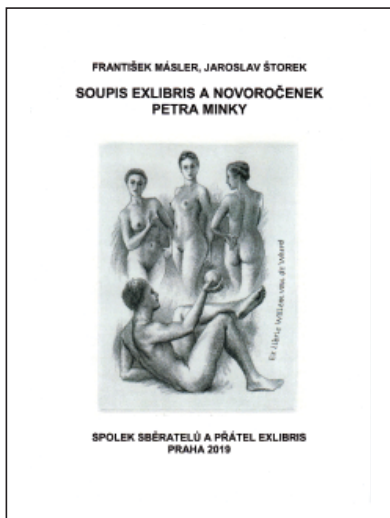
Hlavsa. ŽIŽKOVSKÝ, K. *Žena, která rozdává barevnou radost (Posezení v ateliéru Daniely Benešové)*. STEHLÍKOVÁ, B. Eva Sendlerová. SIVKO, P. Miloš Ševčík. Milena Šoltészová. (POUŽITO Z WIKIPEDIE). Věra Kotasová. SIVKO, P. Zdeněk Strouhal. Josef Saska. (–) *Jubilanti Hollaru 2019*. SIVKO, P. Michaela Lesařová-Roubíčková. STEHLÍKOVÁ, B. Petr Sís. ROUBÍČKOVÁ, R. *A zase o rok dál ... Jan Holoubek. Michael Rittstein*. ŽIŽKOVSKÝ, K. *Karle Zemane, kam půjdeme na oběd?* LAUFROVÁ, A. Ivo Křen. Miroslav Pošvic. (–) *Ocenění Hollaristé*.

■ František Másler, Jaroslav Štorek.

Soupis exlibris a novoročenek Petra Minky

Praha: SSPE, 2019, 8 stran, 2 obrázky, 1 fotografie, 21 × 15 cm, brožura, tisk Plzeň, Tiskárna Král, 80 výtisků, pro tisk připravil J. Langhammer. Soupis obsahuje popis 86 exlibris z let 1998–2019 a soupis 77 novoročenek pro roky 1998 až 2019. K soupisu exlibris je připojen abecední seznam majitelů exlibris. V úvodu jsou uvedena stručně životní data P. Minky a doplňující literatura.

Petr Minka, malíř, grafik, ilustrátor, tvůrce poštovních známek a exlibris, se narodil 19. 7. 1961 v Ústí nad Labem. Absolvoval Střední odbornou školu výtvarnou Václava Hollara v Praze (1980–1986). Členem SSPE je od roku 1998. Ocenění za tvorbu exlibris: Ostrov Velkopolský 1999, Peking 2011, Malbork 2013.

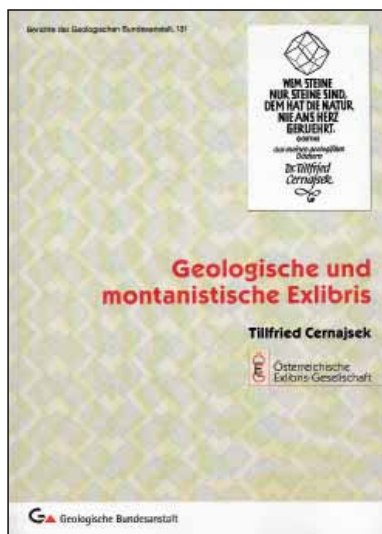

■ Stanisław Średa. ***Soupis exlibris Zbigniewa Kubeczky***

Praha: SSPE, 2019, 56 stran + obálka, 12 obrázků, 21 × 15 cm, brožura, tisk Plzeň, Tiskárna Král, 80 výtisků, pro tisk připravil J. Langhammer. Soupis obsahuje popis 1594 exlibris z let 1964–2018. K soupisu exlibris je připojen abecední seznam majitelů exlibris. Zbigniew KUBECZKA, fotograf, grafik a tvůrce exlibris, se narodil 19. října 1938 v Orlové. Vystudoval Střední průmyslovou školu stavební v Ostravě a ve stavebnictví pracoval celý život. Pokud se týká jeho grafické tvorby, je autodidaktem. Jeho tvorba exlibris je známa především v Polsku a na Českém Těšínsku. Je jedním z posledních tvůrců exlibris, která jsou použitelná pro označování vlastnictví knih.

■ **Tillfried Cernajsek: *Geologische und montanistische Exlibris***

Katalog výstavy geologických a montanistických exlibris vyšel jako *Berichte der Geologischen Bundesanstalt*, 131 v roce 2019 ve Vídni. Příslušná výstava se konala ve dnech 27. 4. – 21. 6. 2019 v Schrift- und Heimatmuseum Bartlhaus v Pettenbachu.

Spolupořadatelem byla ÖEG. Brožovaný katalog formátu A4 má 58 stran, obálku a 20 obrázků. Výstava a katalog jsou rozděleny do 24 tabulí a 2 vitrín podle tematických zaměření exlibris, např. Knihovny, Osobnosti, Svatí, Pracovní prostředí, Kladiva a sekáče, Práce v dole, Těžní zařízení, Hutnictví, Osvětlení, Přístroje, Trpaslíci, František Záleský, Vědci-geologové, Fosilie, Vulkanismus, Minerály, Geologické objekty, Motta. Mezi exlibris knihoven jsou české knihovny, rovněž mnozí majitelé exlibris jsou Češi. Mezi autory exlibris jsou V. Cinybulk, M. Florian, F. Duša, J. Vodrážka, V. Pechar, J. Weiser, E. Kotrba, L. Vlodek, P. Šimon, P. Tučný, J. Baruch, J. Novák, S. Kulhánek, P. Dillinger, F. Kobliha, J. C. Vondrouš, L. Netušil, J. Konůpek, V. Rytíř, K. Oberthor. Celkem bylo vystaveno 190 exlibris.

Lgh

ČASOPISY

■ **EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 107, 3/2019, Finsko**

Osmdesáté narozeniny Juhaniho Avoniuse jsou připomenuty článkem a množstvím reprodukcí jím vytvořených exlibris. Jako osobnost je vzpomenut finský botanik Edvard August Vainio (1853–1929) a reprodukováno jeho exlibris z r. 1929, jehož autorem je jeho syn, ilustrátor a tvůrce komiksů Ilmari Vainio (1892–1955).

■ **GRAPHIA, Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 65/2019, Belgie**

Celé číslo je věnováno běloruskému grafikovi Fedoru Shurmelevovi (*1989), jak jeho volné grafické tvorbě, tak tvorbě exlibris. Grafik žije a tvoří v Minsku. Je připojen seznam vytvořených exlibris, který obsahuje 39 položek (do května 2019). Jako první je uvedeno exlibris pro Lud'ka Kříže provedené v leptu z roku 2016. Od roku 2017 vytváří exlibris v kombinované technice leptu s akvatintou (Jakub Kříž, Bohuslav Krčmář).

■ **GRAFIEKWERELD, No. 3. 2019, Nizozemsko**

Je připomenut Jan Mensinga (1924–1998), nizozemský grafik, prostřednictvím novoročenek. Světlana Rjabová (*1994), ruská grafická narozená v regionu Sverdlovsk, je představena v dalším článku; tvoří exlibris v barevném leptu.

Lgh

■ KISGRAFIKA, 2019/3, Maďarsko

V článku *Mistři a vzpomínky* jsou otištěny zahajovací řeči Pétera Ürmöse a Miklóse Pálose přednesené 28. února 2019 v Galerii Körösi při příležitosti výstavy uspořádané z pozůstalosti Pétera Vargy a z děl na něj vzpomínajících kolegů umělců.

Další otištěnou zahajovací řečí je řeč Márie Padné Szabóové přednesená 20. března 2019 v Knihovně Móra Jókaiho v Pápě při otevření výstavy k 60. výročí založení KBK. V článku *Výstava Königa v galerii spolku Art9* vzpomíná Csillag Abafáy-Deák na společnou výstavu bratrů Roberta Königa a Frigyesse Königa. Dr. Kornélia Vasné Tóthová připomíná nedávno zesnulého teologa, knihovníka, profesora, vydavatele, publicistu a sběratele dr. Istvána Lenkeyho. V Ceglédu byla 8. května 2019 odhalena pamětní deska nedávno zesnulému grafiku Lászlóovi Lázáru Nagyovi; je otištěna slavnostní řeč dr. Kornélie Vasné Tóthové. Dalším dílem pokračuje seriál dr. Kornélie Vasné Tóthové *Kníží znaky významných sběratelů exlibris ve Státní Széchényiho knihovně osobností Zoltána Virágha de Cs. (1905–1989)*. Druhým dílem pokračuje malá encyklopedie pojmů sběratelů exlibris.

www.kisgrafika.hu/ujsag/kisgrafika-2019-3.pdf

■ KISGRAFIKA, 2019/4, Maďarsko

V úvodním článku *O soutěži a výstavě KBK 60* dr. Kornélia Vasné Tóthová podrobně shrnula soutěžní grafiky nejenom po stránce obsahové ale také statisticky. Do soutěže bylo zasláno 257 grafik od 103 autorů z 26 států. Z České republiky bohužel žádná práce nedorazila. Výstavu k soutěži zahájili 8. října 2019 v Galerii Körösi grafici Zoltán Vén a András Szunyogh. Jejich zahajovací řeči jsou zveřejněny v druhém článku. 17. září 2019 by oslavil sté narozeniny významný maďarský grafik László Kékesi, který byl mnohostranným výtvarníkem; tvořil fresky, vitráže, známky, exlibris, pohlednice, diplomy, ilustrace, plakáty. Z jeho děl byla otevřena výstava 4. září 2019 v Budapešti v italském kulturním centru, o kterém píše dr. Kornélia Vasné Tóthová. *Paralelní procesy. Výstava grafika Jánose Kasse* je název článku autorů Márie Ráczové a spisovatele Mátyáse Sárköziho ve kterém autoři vzpomínají na světoznámého maďarského grafika. Výstava z jeho děl byla otevřena 11. června v Galerii Alföldi v Hódmezővásárhelyi. Dr. Kornélia Vasné Tóthová pokračuje v seriálu *Kníží znaky významných sběratelů ve Státní Széchényiho knihovně osobností Kálmána Gidayho (1919–1989)*, profesora dějepisu na gymnáziích v městech Debrecín, Makó, Segedín a Budapešť. Byl členem kroužku sběratelů v Segedínu. Měl rád exlibris s historickou tematikou a zobrazující známé osobnosti. Třetím dílem pokračuje malá encyklopedie pojmů sběratele exlibris dr. Kornélie Vasné Tóthové. Ve zprávách jsou zveřejněny výzvy k Trienále grafiky v Miskolci v roce 2020 a k III. výstavě malé grafiky v Hatvanu taktéž v roce 2020.

<http://www.kisgrafika.hu/ujsag/kisgrafika-2019-4.pdf>

B. Rudas

■ Österreichische Exlibris-Gesellschaft. Mitteilungen 2/2019

Univerzitní profesor dr. Michael Schimek píše o svém otci, tvůrci exlibris Herbertu Toni Schimekovi (1905–1982); byl žákem Alfreda Cossmanna, vynikal v mědirytech a ocelorytech, byl tvůrcem poštovních známek a exlibris. W. Krammer píše o životě a díle grafika Luigiho Kasimira (1881–1962) a o sbírce Kasimir, zahrnující i práce ostatních jeho příbuzných. M. Gryksa přináší informace o ilustrační tvorbě Franze von Bayrose (1866–1924) pro časopisy a v rámci práce na katalogích a pohlednicích. Alfred Kreisa se ve svém článku o Wally Neuzilové (1894–1917), modelce G. Klimta (1862–1918) a milence, múze a věrné průvodkyni Egona Schieleho (1890–1918), vrací hluboko do minulosti. Absurdní radu při uplatňování autorských práv dědiců uvádí článek K. F. Stocka *Co dělat, když majitelé autorských práv požadují peníze za otištění exlibris*. Ocenění: 1. cenu DEG ve Wetzlaru obdržela Ukrajinka Safiya Piskun (*1982). Pan Karl F. Stock obdržel čestné uznání DEG rovněž ve Wetzlaru. V památníku Walhalla u Regensburgu byla odhalena busta Kathe Kollwitzové (1867–1945), německé expresionistické malířky a grafičky; vytvořila exlibris pro svého syna Hanse v r. 1908. Je připojena zpráva o sjezdu DEG ve Wetzlaru a recenze Ročenky DEG 2019.

Lgh

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze** se dne **19. 9. 2019** v galerii a restauraci Ladronka v Praze nekonala. Přítomni byli pouze předseda doc. F. Černoch a jeden člen výboru. Ostatních sedm členů výboru bylo řádně omluveno.

■ **Výborová schůze** se konala dne **6. 10. 2019** v Českém Krumlově za řízení předsedou doc. F. Černochem a přítomnosti dvou členů výboru, dvou členů kontrolní komise a jednoho hosta. Jednáním o sjezdu SSPE v Chrudimi v r. 2020 byli pověřeni dr. F. Černoch a K. Urban. Práce na interní ekonomické směrnici pokračují.

■ **Výborová schůze** se konala dne **12. 11. 2019** v Praze v Nové budově Národního muzea za řízení předsedou dr. F. Černochem a přítomnosti pěti členů výboru a čtyř hostů. Výbor rozhodl, že k 31. 12. 2019 bude ukončen pronájem poštovní příhrádky 645 v hlavní budově České pošty v Praze. Od 1. 1. 2020 je tato adresa SSPE (P. O. BOX 645, 111 21 Praha 1) neplatná. Pan Pavel Šmrđikal nabídl našemu spolku možnost spolupráce se spolkem Osvětáři Jihu při vydávání monografií českých grafičků; výbor nabídku přijal. Výbor rozhodl, že nebude zasílat členům poštovní poukázky A pro platby na účet spolku vedený u Fio banky.

PLACENÍ ČLENSKÝCH PŘÍSPĚVKŮ ZA ROK 2020

Členské příspěvky za rok 2020 zůstávají ve stejné výši jako v předchozím roce, tj. **800 Kč** pro české členy a **1200 Kč (45 eur)** pro zahraniční členy (včetně nákladů na poštovné 400 Kč). Čeští členové, kteří dovrší v roce 2020 věk 80 let (a starší), platí pouze udržovací příspěvek 50 Kč jako potvrzení svého zájmu o členství v SSPE. Čestní členové spolku členské příspěvky neplatí. Členské příspěvky je možno pla-

tit v hotovosti u pokladníka spolku, např. na valné hromadě, poštovní poukázkou nebo bankovním převodem částky na účet Spolku: **číslo účtu 2501272505/2010**, variabilní symbol = evidenční členské číslo. Do zprávy pro příjemce uvádějte: jméno – příspěvek SSPE. Neztěžujte identifikaci svých plateb!

Pro zasílání plateb ze zahraničí platí číslo účtu vedeného v EUR:

IBAN: CZ302010000002001272509, BIC: FIOBCZPPXXX, Fio banka, a.s., se sídlem V Celnici 1028/10, Praha 1.

Pokud chcete být i v příštím roce členy našeho spolku, uhradte členské příspěvky nejpozději do 31. března 2020. Pokud se rozhodnete členství ve Spolku ukončit, oznamte to výboru spolku rovněž do 31. 3. 2020. Vaše členské číslo naleznete opakovaně na adresním štítku Knižní značky. Členům, kteří nezaplatí včas členské příspěvky, pozastavíme rozesílání spolkových publikací.

Vzhledem k napjaté rozpočtové bilanci Spolku Vás výbor prosí o vyrovnání členských příspěvků ještě před vypršením nejzazšího termínu pro jejich zaplacení. V téže souvislosti Vás prosíme o zcela dobrovolné dary na tiskový fond na pokrytí zvýšených nákladů při pořizování spolkových tiskovin, když i Vy sami registrujete a s povděkem kvitujete jejich přechod na vyšší obsahovou i zpracovatelskou kvalitu, resp. rozsah. Z výše uvedených důvodů bychom rovněž uvítali nabídku nadpočetných artefaktů z Vašich sbírek pro účely jejich prodeje Spolkem, jako tomu bylo v rámci příprav 37. světového kongresu FISAE. Pomohlo by rovněž Vaše větší zapojení do spolkových aukcí, zejména v prezenční formě. Dopředu děkujeme za všechny Vaše dodatečné příspěvky na činnost našeho Spolku.

Výbor SSPE

ŽIVOTNÍ JUBILEA ČLENŮ V ROCE 2020

■ **Padesát let:** 24. 4. PhMr. Eva BRACHTLOVÁ, 27. 5. Mgr. Luděk KRÍŽ.

■ **Padesát pět let:** 14. 3. Ing. Zdeněk ROLNÝ, 11. 4. Ing. Karel SCHERZER, 27. 7. Ing. Jan RYCHTÁŘ, 16. 9. Martin FOUKAL, 16. 10. Petr PTÁČEK, 15. 12. Ivan KOZEL.

■ **Šedesát let:** 20. 2. Mgr. Luiza SAZDOVÁ, 3. 4. Mgr. Pavel PICH, 30. 6. Luigi BERGOMI, 27. 11. Ing. Tomáš TYLICH.

■ **Šedesát pět let:** 9. 2. Jana VONDRÁKOVÁ, 11. 4. Vladimír BOGDANOV, 16. 7. Vlasta MATOUŠOVÁ, 25. 8. Mgr. Pavel JAKIM, 17. 9. Libor CHLOUPEK, 1. 10. Pavel VYBÍRALÍK, 16. 10. Libuše VYSKOČILOVÁ, 19. 10. MUDr. Dušan ŠUTERA, 4. 11. Karel SKŘIVÁNEK, 19. 11. Marie FRKOVÁ, 14. 12. PhDr. Zita SUCHÁNKOVÁ, 31. 12. Heda KLOBASOVÁ.

■ **Sedmdesát let:** 28. 2. RNDr. Jiří DEMEL, 15. 3. Ing. Dušan SAZOVSKÝ, 19. 3. PhDr. Vilém STRÁNSKÝ, 10. 5. PhDr. Petr VLÁČIL, 23. 9. MUDr. Viera PAVLÍČKOVÁ.

■ **Sedmdesát pět let:** 24. 2. Mgr. Lubomír NETUŠIL, 10. 4. Dr. Zdenka PFEFFEROVÁ, 25. 4. MUDr. Jiří POL, 9. 7. Ladislav KALINA, 17. 9. Ing. Josef VANÍČEK, 27. 9. Karel MARTINEC, 29. 10. Josef WERNER, 17. 12. Tjalbertus VOGELVANGER, 27. 12. akademický malíř Boris BRANKOV.

■ **Osmdesát let:** 18. 1. MUDr. Jan REBAN, 14. 2. Ing. Josef GROMEŠ, 17. 4. Jaroslav BARTÁK, 5. 5. Jana RADOVÁ, 27. 5. PaedDr. Karla RYVOLOVÁ, 31. 5. Jana BUCHTOVÁ,

18. 7. Jana ONDRUŠOVÁ, 6. 10. MUDr. Leo FRYDRYCH, 11. 10. MUDr. Vladimír KOBLOVSKÝ, 12. 10. Ing. Zdeněk ŠÍMA, 11. 11. Klaus RÖDEL, 17. 12. Josef KOLLAR.

■ **Osmdesát pět let:** 1. 1. Mieczysław BIELEŇ, 26. 1. Hynek HALÁMEK, 19. 2. Rosemarie ASCHENBACH, 29. 5. Ing. Jan SCHNEEWEIS, 25. 6. MUDr. Josef MACELA, 9. 8. RNDr. Olga KALABUSOVÁ, 23. 8. Alena MALKUSOVÁ, 2. 11. MUDr. Stanislav KALABUS.

■ **Devadesát let:** 7. 9. prof. Arpad ŠALAMON, 5. 11. Karel KUT, 13. 12. Jiří KUBÍČEK, 16. 12. akademická malířka Alena ANTONOVÁ.

■ **Devadesát pět let:** 29. 1. Eliška RYBIČKOVÁ.

Výbor SSPE všem jubilantům srdečně blahopřeje.

Prosíme členy-jubilanty, kteří nechtějí být uvedeni v příštím roce v seznamu jubilantů, aby to sdělili v průběhu roku 2020 redaktoru Kníží značky.

VÝSTAVY

Galerie HOLLAR, Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

8. 1. – 2. 2. 2020 Jubilanti Hollaru 2020

5. 2. – 1. 3. 2020 Šimon Brejcha: Kompost

4. 3. – 5. 4. 2020 František Hodonský: Dřevořezy, matrice / dlátem, barvou, kostí

Výstavní síň Viléma Wünscheho, Dlouhá třída 1593/46, 736 01 Havířov-Podlesí

4. – 29. 3. 2020 Česko / Slovenská grafika 20. / 21. století

Galerie U Kellerů, náměstí Kašpara Šternberka 68, 338 28 Radnice

20. 1. – 1. 3. 2020 Bohumil Krátký, exlibris, novoročenky

2. 3. – 12. 4. 2020 Stanislav Kulhánek, exlibris, novoročenky

13. 4. 24. 5. 2020 Kamil Lhoták, exlibris, novoročenky

ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 30067 lic. phil. Petra BARTON SIGRIST, Chämiweg 61, 8413 Nefenbach, Schwitterland; 10751 Anatolij KLJUČINSKIJ, Bedřicha Smetany 1042, 263 01 Dobříš.

■ **ZMĚNA ADRESY:** 40004 Památník národního písemnictví, Kabinet ex libris, Mgr. Barbora VLÁŠKOVÁ, Strahovské nádvoří 132/1, 118 38 Praha.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10734 Mgr. Věra BĚLOCHOVÁ ze Strakonic, 10577 Mgr. Petr BÍLÝ z Prahy, 30052 Stefan HAUSHERR ze Švýcarska, 10743 Pavel ŠMIDRKAL z Prahy (individuální členství nahrazeno kolektivním členstvím 40031 Osvětaři Jihu).

■ **ZEMŘELI:** doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ (†30. 10. 2019), Mgr. Jana KÖHLEROVÁ z Plumlova (†11. 5. 2018) a Ing. Jiří NEDOMA (†22. 5. 2019).

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937

Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,

se sídlem: Zelenečská 129/34, Hloubětín (Praha 14), 198 00 Praha.

Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.

Poštovní adresa:

Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.

IČ 00443522. Webové stránky: www.sspe.cz.

Číslo účtu/Konto:

2501272505/2010 v CZK, Fio banka, a.s., se sídlem V Celnici 1028/10, Praha 1.

Číslo účtu/Konto:

2001272509/2010 v EUR, IBAN: CZ3020100000002001272509, BIC: FIOBCZPPXXX,

Fio banka, a.s., se sídlem V Celnici 1028/10, Praha 1.

Předseda: **doc. PhDr. Felix Černoch, CSc.**, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.

E-mail: cernochvip@seznam.cz.

Mobil: 774 193 607.

Hospodářka: **Mgr. Jarmila Špačková**, Čajkovského 914/54, 500 09 Hradec Králové.

E-mail: pausinka@gmail.com.

Mobil: 606 610 698.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň.

E-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Telefon: 377 265 076.

Redaktor katalogových listů: **Mgr. Jan Melena**, Ječná 507/6, 120 00 Praha.

E-mail: melenajan@seznam.cz.

Mobil: 608 073 456.

Seznam příloh:

Katalogové listy: Kateřina Barabášová, Ladislav Dvořák, Emil Orlik a Miroslav Petřík.

Pozvánka na valnou hromadu.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 4/2019

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Redakční kruh: Mgr. Jan Melena, PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.

Jazyková korektura: Mgr. René Keller a Mgr. David Polčák.

Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Grafická úprava a tisk: SOS print, s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.

Náklad 520 výtisků.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha, pro své členy čtyřikrát ročně. ISSN 1211-3840. MK ČR E 11475.

Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 31. 12. 2019. Redakční uzávěrka příštího vydání je 29. 2. 2020.

EX LIBRIS

Regionální muzeum v Českém Krumlově

4. 10. - 3. 11. 2019

výstava

Výstava je pořádána v rámci GRAFICKÉHO SYMPOZIA MEZDÍ SSPČ ČESKÝ KRUMLOV 2019.

Práce z mezinárodní soutěže pořádané k 57. kongresu IPSAE (*Fédération Internationale des Sociétés d'Amateurs d'ex-libris*) Mezinárodní federace exlibristických společností v roce 2019 v Praze.

Regionální muzeum v Českém Krumlově, Hlavní 152, 381 01 Český Krumlov, tel. 380 711 674, otevřeno: úterý - neděle 9 - 12 / 12.30 - 12 hodin
www.muzeumck.cz

Miroslav Petřík, Český Krumlov, C3+C5, 2019

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Na titulní straně:
Gennadij Alexandrov, C3+C5, 2007